

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum dolus sit peccatum ad astutiam pertinens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

subiecta legi diuinæ, ut habetur R. 8. ergo prudensia carnis est peccatum mortale.

¶ 2 Præt. Oe p̄dñ in Sp̄m fāctum est peccatum mortale; sed prudentia carnis uidetur esse peccatum in Sp̄m fāctum. non n. potest esse subiecta legi Dei, ut dicitur R. 8. & ita uidetur esse peccatum irremissibile, quod est proprium peccati in Sp̄m fāctum ergo prudentia carnis est peccatum mortale.

¶ 3 Præt. Maximo bono maximum malum opponitur, que pater in * 8. Eth. sed prudentia carnis opponitur prudentia, que est præcipua inter uitutes mortales ergo prudentia carnis est præcipuum inter peccata mortalia; & ita est peccatum mortale.

Seb CONTRA. Illud, quod diminuit peccatum, non importat de se rōnem peccati mortalis; sed causam prosequit ea, que pertinet ad curā carnis; quod uidetur ad prudentiam carnis pertinere, diminuit peccatum, ergo prudentia carnis est sui ratione non importat peccatum mortale.

RESPON. Dicendum, quod sicut supradictum est, prudens dicitur aliquis dupliciter. Vno modo similitudinē finis totius uitæ: alio modo, secundum quid, in ordinē ad finem aliquem particularē, puta, sicut dicitur aliquis prudens in negotiacionē, quel in aliquo han̄i. Si ergo prudentia carnis accipiat secundum absolutam prudentiam rōnem, ita, q̄ in curā carnis constitutus ultimus finis totius uitæ, sic est peccatum mortale, quia per hoc homo aeternitatem a Deo, cūm impossibile sit esse plures fines ultimos, ut supra habitum est. Si vero prudentia carnis accipiat secundum rationem particularis prudentiae, sic prudentia carnis est peccatum veniale. Contingit, n. quādquoque, quod aliquis inordinate affectus ad aliquod delectabile carnis absq; hoc, q̄ avertatur a Deo peccatum mortale: unde non constitutus finis totius uitæ in delectatione carnis. Et sic adhibetur studium ad hanc delectationem consequendū, est peccatum veniale, quod pertinet ad prudentiam carnis. Si uero aliquis actu curā carnis reterat in finem honestum, puta, cū aliquis studet confectionem propter corporis sustentationem, non vocari prudentia carnis, quia sic tititur homo curā carnis, ut ad finem.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄ Apostolus loquitur deprudenter carnis, fm qd̄ finis constitutus in bonis carnis toti, uitæ humanae, & sic est peccatum mortale.

AD SECUNDUM. Dicendum, q̄ prudentia carnis nō importat peccatum in Sp̄m fāctum. Quod n. dicitur, q̄ non potest esse subiecta legi Dei, non sic est intelligendum, quod ille qui habet prudentiam carnis, non possit conuerti, & subiecti legi Dei, sed quia ipsa prudentia carnis legi Dei non potest esse subiecta, si nec in uititia potest esse iusta, nec calor potest esse frigidus, quamvis calidum posset esse frigidum.

AD TERTIUM. Dicendum, quod oē peccatum opponitur prudentia, sicut & prudentia participat in omni uititate: sed ideo nō oportet quod quodlibet peccatum prudentias oppositū, sit grauiſimum, sed dolus q̄n̄ opponitur prudentia in aliquo maximo.

ARTICVLVS III.

Vtrum astutia sit speciale peccatum.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur q̄ astutia non sit speciale peccatum. Verba n. facia scriptura non inducunt aliquem ad peccandum: inducunt aut̄ ad iustitiam, secūdū illud Prou. i. Ut detur parvulus astutia ergo astutia non est peccatum.

¶ 2 Præt. Prou. 13. dicitur. A stutus omnia agit cū cōfilio. Aut ergo ad finem bonum, aut ad finem malū. Si ad finem bonum, non uidetur esse peccatum: si autem ad finem malum, uidetur pertinere, ad prudentiam carnis uel facili. ergo astutia nō est speciale peccatum a prudentia carnis distinctum.

¶ 3 Præt. Greg. io. Moral. expponens illud Iob 12. Devidetur iusti simplicitas, dicit. Sapientia huius mundi est cor machinationibus tegere, sensum uerbis uolare, que falsa sunt, uera offendere; qua uera sunt, falsa demonstrare, & postea subdit. Hæc prudentia iusta a iuuenib; scitur, a pueris pretio dicitur: sed ea quae predicta sunt, uidetur ad astutiam pertinere, ergo astutia non distinguuntur a prudentia carnis, uel mundi: & ita non uidetur esse speciale peccatum.

SED CONTRA est, qd̄ Apostolus dicit 2. ad Cor. 4. Abdicamus multa dedecoris, nō ambulantes in astutia, neq; adulterates uerbū Dei. ergo astutia ē quoddā p̄tēm.

RESPON. Dicendum, q̄ prudentia est recta ratio agibilium, sicut scientia est recta ratio sciabilium. Cōtingit autem contra reūtitudinem scientiæ dupliciter peccari in speculatiis. Vno quidem modo, q̄ nō inducit ad aliquam conclusionem falsam, que apparet uera. Alio modo ex eo, q̄ rō procedit ex aliquis falsis, que uidetur esse uera siue sint ad conclusionem ueram, siue ad cōclusionem falsum. Ita ē aliquod p̄tēm potest esse contra prudentiam, habens aliquam similitudinem eius dupliciter. Vno modo, quia studium rōnī ordinatur ad finem, qui non est uerū bonus, sed apparen̄s: & hoc pertinet ad prudentiam carnis. Alio modo, inquantū aliquis ad finē consequendū, uel ad bonum, uel ad malū, uitetur non ueris iūris, sed simulatis & apparentibus, & hoc pertinet ad peccatum astutie. Vnde est quoddā peccatum prudentias oppositū, & a prudentia carnis distinctum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut* Aug. dicit in 4. contra Iuitianum. Sicut prudentia abusu quandoque in malo accipitur: ita etiam astutia quandoque in bono, & hoc propter similitudinem unius ad alterum. Proprie tamen astutia in malo accipitur, sicut & Philosoph. dicit in 6. Ethicor.

AD SECUNDUM dicendum, q̄ astutia potest consiliari & ad finem bonum, & ad finē malū, nec oportet ad finem bonum falsis uis peruenire, & simulatis, sed ueris: unde astutia etiam si ordinatur ad bonum finem, est peccatum.

AD TERTIUM dicendum, q̄ Greg. sub prudentia mundi accepit oīa, qua possunt ad falsā prudentiā pertinere: unde etiam sub hac comprehenditur astutia.

ARTICVLVS IV.

Vtrum dolus sit peccatum, ad astutiam pertinens.

AD QUARTVM sic procedit. Videtur, quod dolus non sit peccatum ad astutiam pertinens. Peccatum n. in perfectis uiris non inuenitur, præcipue mortale inuenitur autem in eis aliquis dolus, secundum illud ad Corinthi. 12. Cum essem astutus, dolos coepi, ergo dolus non est semper peccatum.

¶ 2 Præt. Dolus maxime ad linguam pertinere uidetur, secundum illud Psal. 5. Linguis suis dolose agebant: astutia autē, sicut & prudentia, est in ipso actionis. ergo dolus non pertinet ad astutiam.

¶ 3 Præt. Prou. 12. dicitur. Dolus in corde cogitantum mala: fed non oīs malorum, cogitatio p̄tinet ad astutiam. ergo dolus non uidetur ad astutiam pertinere.

SED CONTRA est, qd̄ astutia ad circūueniēdū ordinatur, fm illud Apostolus ad Ephes. 4. In astutia ad Secunda Secundū S. Thomæ.

L. 10. Mora.
cap. 27. ante
medium.

L. 4. c. 3. pa-
triæ ante me-
diū. com. 7.

Inf. q. 69. ar.
2. cor. & q.
III. art. 3. ad
2.

* car. ii. a me-
dio illus. to
mo. 5.

QVAEST. LV.

ARTIC. V. ET

circumventionem erroris, ad quod etiam dolus ori-
di natura ergo dolus pertinet ad astutiam.

R E S P O N S. Dicendum, quod sicut supra dictum est, ad astutiam pertinet assumere vias non ueras, sed simu-
latas & apparentes ad aliquem finem prosequendu-
vel bonum, vel malum. Assumptio autem harum viarum
potest duplice considerari. Vno quidem modo in
ipsa excoitatione viarum hinc; & hoc proprie pertinet ad astutiam, sicut est excoitatione rectorum viarum
ad debitum finem, pertinet ad prudentiam. Alio mo-
do potest considerari talium viarum assumptio se-
cundum executionem operis: & secundum hoc per-
tinet ad dolum. & ideo dolus importat quandam ex-
ecutionem astutiae: & secundum hoc ad astutiam pertinet.

A D P R E M U M ergo dicendum, quod si uera stu-
tia proprie accipitur in malo, abusus autem in bo-
no: ita etiam & dolus, qui est astutiae executio.

A D S E C U N D U M dicendum, quod ex ecutione astu-
tiae ad decipendum, primo quidem & principali-
ter sit per uerba, quae precipuum locum tenent in
ter signa, quibus homo significat aliquid alteri, vt
patet per * Aug. in li. de doctri. christia. Et ideo dol
maxime attribuitur locutioni. Contingit tamen esse
dolum & in factis, secundum illud Psal. 104. Et dolu-
facerent in seruos eius. Est etiam dolus in corde, se-
cundum illud Eccles. 19. Interior eius plena sunt
dolo: sed hoc est secundum quod aliquis dolos ex-
coigit, secundum illud Psalm. 37. Et dolos tota die
meditabantur.

A D T E R T I U M dicendum, quod quicunque cogi-
tant aliquod malum facere, necesse est quod ex co-
gent aliquas vias ad hoc, quod suum propositum im-
plement, & ut plurimum excoigitant vias dolos, qui-
bus facilius propositum consequuntur, quamvis con-
tingat quandoque, quod absque astutia, & dolo, ali-
qui aperite, & per uiolentiam malum operentur: sed
hoc, quia difficultius sit, in paucioribus accidit.

**¶ Super quaest. quin-
quagesima quinta &
sicundum quintum.**

ARTICVLVS V.

Vtrum lictus sit sollicitudinem habere legit.

R E S P O N S. Dicendum, quod sicut dolus
in executione astutiae, ita etiam & factus
differe videntur, quod dolus per-
ter ad executionem affluit, factus per
facta. Fraus autem magis proprius
executionem astutiae, secundum quod
A D P R I M U M ergo dicendum, quod
inducit fidèles ad hoc, quod deci-
scendo, sed ad hoc quod defecit deci-
ter tolerat in sustinendi simius fraude.

A D S E C U N D U M dicendum, quod
astutiae potest fieri per aliquid aliud uniu-
erius prudentia sit per uitutes. Et hoc
de fraudationem pertinet ad au-
tilliberalitatem.

A D T E R T I U M dicendum, quod sicut
faciunt ex eorum intentione non modice
contra scipios, uel contra animas fuisse
Dei iudicio proueniunt, ut id quod con-
stituit, contra eos retorqueantur, dicit
Psal. 7. Incidit in foueam, quam fecerit.

A R T I C U L U S VI.

Vtrum lictus sit sollicitudinem habere legit.

A D S E X T U M sic procedit. Vide

Ad præsidentem, n. pertinet sollicitu-

bis præst, secundum illud Rom. 13.

Quod si dicitur homo præst ex dilectione

temporalibus rebus, sicut illud Ps. Omnia

pedibus eius, oves & bones &c. eto in

habere sollicitudinem de temporalibus.

¶ 2 Præt. Vnusquisque sollicitus est de

quem operatur: sed licium est homini

temporalia, quibus utam sufficiuntur.

2. ad Thefl. 3. Si quis non uult operari,

cet. ergo lictus est sollicitus de temporalibus.

¶ 3 Præt. Sollicitudo de operibus mili-

dabilis est, secundum illud 2. ad Tim.

mam uestris, sollicitate queque in te-

poralium rerum quandoque pertinet.

sericordia, puta, cum quis sollicitus

procurandum negoti apud illos, de

go sollicitudo temporalium rerum.

¶ 4 Præt. Est quod dicitur Mat.

citie est, dicitur. Quid manducamus in

m^o, aut quo operiemur, si in ista manu-

respon. Dicendum, quod sollicitudo

dum quoddam adhibetur ad aliquid

hibetur, ubi est timor deficiens & de-

ritis consequens, minor intermissione

ergo sollicitudo temporalium rerum

est esse illicita. Vnusquisque in modis

quo sollicitamur, si temporalia tam-

perit.

ramus. Unde & * Aug. dicit in libro de

nachorum. Cum Dominus dicit. Non

& c. hoc dicit, ut non ista inuenientur, de-

faciant quicquid in Euangeliis praedictis

inventur. Alio modo potest esse tem-

pliicitudo pp. supererit illud studium,

ad temporalia procuranda, propera-
tualibus, quibus principaliter de-
& iō dī Mat. 13. quod dī sollicitudo de-
bū. Tertio mō, de parte timoris supererit
aliquis timet ne faciendo quod decipi-
deficiat, q. uod Dominus duplicitate

tur.

n. Act. 5. q. uir quidam nomine Ananias cum

Sapphira uxore sua uendidit agrum;

& frandauit de pretio agri: sed illicite usurpare, uel retinere res exte-

riores, pertinet ad iniustitiam, uel illiberalitatem:

et go frans non pertinet ad astutiam, que opponitur

prudentia.

¶ 3 Præt. Nullus astutia uitit cōtra scipsum: sed ali

quorum fraudes sunt contra scipos, dicitur. n.

Proverb. de quibusdam, quod molitus

fraudes contra animas suas ergo frans non pertinet ad astutiam.

SE D C O N T R A . Frans ad deceptionem ordinatur,

secundum illud Iob. 13. Nunquid decipiatur, ut ho-

mo uestris fraudulentis? ad idem etiam ordinatur

astutia. ergo frans ad astutiam pertinet.